

Sprawozdanie z XXI Sympozjum Sekcji Alergologicznej Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego *Choroby alergiczne skóry*

25–27 października 2007 r., Piła

Ligia Brzezińska-Wcisło¹, Anna Rosińska²

¹Katedra i Klinika Dermatologii Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach, kierownik Katedry i Kliniki: prof. dr hab. n. med. Ligia Brzezińska-Wcisło

²Katedra i Klinika Dermatologii Uniwersytetu Medycznego im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu, kierownik Katedry i Kliniki: prof. dr hab. n. med. Wojciech Silny

Post Dermatol Alergol 2007; XXIV, 6: 299–303

Pod koniec *polskiej złotej jesieni*, 25–27 października 2007 r. w malowniczo położonej nad rzeką Gwdą Pile, w hotelu *Rodto/Gromada* odbyło się XXI Sympozjum Sekcji Alergologicznej Poznańskiego Towarzystwa Dermatologicznego *Choroby alergiczne skóry*. Organizatorami cyklicznie odbywających się sympozjów byli: Polskie Towarzystwo Dermatologiczne Sekcja Alergologiczna, Katedra i Klinika Dermatologii Uniwersytetu Medycznego im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu oraz wydawnictwo *Termedia*.

Wydarzenie naukowe, jakim niewątpliwie było to Sympozjum, objął patronatem honorowym Prezydent Miasta Piły – Zbigniew Kosmatka. Tematyka XXI Sympozjum obejmowała szeroką problematykę: patomechanizmu, kliniki, rozpoznawania i leczenia najczęściej spotykanych w praktyce alergologicznej chorób, takich jak atopowe zapalenie

skóry, wyprysk, pokrzywka. Ponadto kilka sesji poświęcono bardzo interesującym, lecz niezmiernie trudnym pod względem diagnostycznym, zagadnieniom dotyczącym niepożądanych reakcji polekowych, aspektów psychoalergologicznych w dermatologii czy z zakresu aero-palinologii. Honorowym przewodniczącym Komitetu Naukowego był prof. Edward Rudzki, będący legendą alergologii w Polsce. Dzięki Jego staraniom w 1962 r. powołano Sekcję Alergologiczną Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego. Przewodniczącym Komitetu Naukowego i Komitetu Organizacyjnego był prof. Wojciech Silny, a wiceprzewodniczącą – prof. Magdalena Czarnecka-Operacz.

Sympozjum cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem lekarzy różnych specjalności. Wśród ponad 400 uczestników obecni byli nie tylko dermatolodzy i alergolodzy, ale

Fot. 1. XXI Sympozjum – *Silna Grupa*. Od prawej stoją prof. W. Gliński, dr O. Glińska, prof. M. Czarnecka-Operacz, prof. W. Silny, dyrektor wydawnictwa *Termedia* A. Kordas

Fot. 2. Profesor W. Silny otwiera XXI Sympozjum *Choroby alergiczne skóry*

Adres do korespondencji: lek. med. Anna Rosińska, Katedra i Klinika Dermatologii Uniwersytetu Medycznego im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. Przybyszewskiego 49, 60-355 Poznań, e-mail: annarosinska@poczta.onet.pl

także pulmonolodzy, pediatrzy, a nawet lekarze rodzinni. Nowością tegorocznego Sympozjum były prezentacje przez lekarzy, praktykujących w różnych ośrodkach, ciekawych przypadków klinicznych oraz zagadnień związanych z patomechanizmem, rozpoznawaniem i leczeniem chorób alergicznych z punktu widzenia różnych specjalności. Ważna była także możliwość dyskusji – zaplanowanej na koniec każdej sesji – i to zarówno z osobami przedstawiającymi przypadki kliniczne, jak i z ekspertami – przewodniczącymi danej sesji. Dyskusje, wielokrotnie żywiołowe, owocowały wymianą poglądów naukowych oraz praktycznych uwag przydatnych w codziennej praktyce lekarskiej.

Podczas Sympozjum wygłoszono ok. 60 wykładów, zróżnicowanych pod względem tematyki alergologicznej. Odbyło się 11 sesji tematycznych poświęconych m.in. pokrzywce i obrzękowi naczynioruchowemu, atopowemu zapaleniu skóry, wypryskowi, osutkom polekowym, aeroaliniologii, aspektom psychoalergicznym w chorobach skóry oraz perspektywom leczenia chorób alergicznych skóry. Podczas Sympozjum zaprezentowano również 2 sesje sponsorowane, dotyczące zastosowania izotretinoiny w leczeniu trądziku pospolitego (prof. Ryszard Żaba, prof. Ewa

Trznadel-Budżko) oraz leków biologicznych w leczeniu łuszczycy (prof. Wiesław Gliński, prof. Wojciech Silny).

Po uroczystym otwarciu XXI Sympozjum *Choroby alergiczne skóry* odbyła się ciekawa sesja plenarna z udziałem znanych postaci ze środowiska alergologii. Podczas sesji plenarnej prelegentami byli prof. Magdalena Czarnecka-Operacz, prof. Marek Jutel oraz prof. Tadeusz Płusa. Profesor Magdalena Czarnecka-Operacz przedstawiła bardzo interesujący wykład, poświęcony trudnym zagadnieniom związanym z zaburzeniami układu immunologicznego u chorych na atopowe zapalenie skóry. Zwróciła w nim szczególną uwagę na defekt funkcjonowania wrodzonego układu immunologicznego, stanowiącego pierwszą linię obrony przeciwko inwazji drobnoustrojów. Podkreśliła także rolę limfocytów T-regulatorowych w patogenezie atopowego zapalenia skóry oraz przybliżyła charakterystykę złożonego układu cytokin i chemokin zaangażowanych w rozwój objawów tej choroby. Profesor Marek Jutel zaprezentował ciekawy wykład, dotyczący bezpieczeństwa stosowania leków przeciwhistaminowych. Zaznaczył, że wpływ leków przeciwhistaminowych na serce jest niezależny od receptora H1 oraz klasy leku, a wynika z blokowania kanałów IKR w układzie bódźcoprzewodzącym

Fot. 3. Patron honorowy XXI Sympozjum – Prezydent Miasta Piły Z. Kosmatka i prof. W. Silny

Fot. 4. Wykładowca sesji inauguracyjnej – prof. M. Czarnecka-Operacz

Fot. 5. Wykładowca sesji inauguracyjnej – prof. M. Jutel

Fot. 6. Wykładowca sesji inauguracyjnej – prof. T. Płusa

serca. Podwyższone ryzyko kardiotoksycznego działania leków przeciwhistaminowych występuje u kobiet, pacjentów z organicznymi chorobami serca, zaburzeniami elektrolitowymi oraz rytmu, przy jednoczesnym stosowaniu innych leków blokujących kanały IKR oraz spożyciu pokarmów zmniejszających eliminację leków przeciwhistaminowych. Profesor Jutel podkreślił różnice w penetracji przez barierę krew-mózg leków I i II generacji, stwierdzając, że również wśród leków II generacji występują istotne różnice między poszczególnymi przedstawicielami. Feksofenadyna na przykład nie penetruje do mózgu i nie blokuje receptorów histaminowych w jego obrębie, natomiast ceteryzyna blokuje nawet do 30% receptorów H1 w mózgu. Ponadto zwrócił uwagę na trudności w ocenie wpływu leków przeciwhistaminowych na wyższe funkcje poznawcze. Brak zgodności wyników poszczególnych testów oceniających efekt sedacyjny tych leków wynika m.in. z faktu, że większość testów wykonuje się w grupie kontrolnej złożonej ze zdrowych osób, a nie cierpiących na choroby alergiczne, których objawy wpływają znacząco na wyższe funkcje poznawcze. Z kolei prof. Tadeusz Płusa przedstawił interesującą i nadal budzącą wiele dyskusji *teorię higieniczną* powstawania chorób alergicznych.

Powołując się na wiele badań naukowych, stwierdził, że najbardziej istotnym wydaje się być wzorzec odpowiedzi immunologicznej wytworzony we wczesnym dzieciństwie pod wpływem ekspozycji na różnorodne czynniki środowiskowe, w tym czynniki zakaźne, co wiąże się zaburzeniem równowagi między limfocytami Th1 i Th2. Nowa *teoria higieniczna* wskazuje na znaczenie zakażeń pokarmowych i pasożytniczych oraz naturalnych mechanizmów obronnych, zwłaszcza limfocytów T-regulatorowych oraz receptorów *toll-like*.

Dużym zainteresowaniem uczestników XXI Sympozjum cieszyła się sesja dotycząca – zawsze aktualnego problemu – odczynów i osutek polekowych. Podczas sesji zaprezentowano ciekawe i rzadkie przypadki reakcji polekowych wśród pacjentów leczonych i diagnozowanych m.in. w Klinice Dermatologii w Poznaniu (zespół pod kierownictwem prof. Silnego), Krakowie (dr hab. Wojas-Pelc), Wrocławiu (prof. Szepietowskiego) i Katowicach (prof. Brzezińskiej-Wciasto).

Ze względu na duże znaczenie nowych możliwości leczenia chorób alergicznych jedną z sesji tematycznych poświęcono tym właśnie zagadnieniom. W ostatnich latach pojawiły się nowe leki stosowane w terapii atopowego

Fot. 7. Sala obrad

Fot. 8. Sala obrad

Fot. 9. Grupa aeropalinologiczna

Fot. 10. Przewodniczący sesji naukowych – prof. E. Rudzki i dr hab. R. Śpiewak

zapalenia skóry (inhibitory kalcyneuryny do stosowania zewnętrznego). Coraz więcej uwagi poświęca się też immunoterapii swoistej, do której wielu badaczy podchodziło dotychczas z rezerwą. Profesor Magdalena Czarnecka-Operacz w wykładzie udowodniła, że immunoterapia swoista jest obecnie jedyną dostępną metodą terapeutyczną, która ingeruje w podstawowe mechanizmy zaangażowane w rozwój atopowego zapalenia skóry. Podkreśliła, że efekt kliniczny immunoterapii swoistej zależy w dużej mierze od prawidłowej kwalifikacji pacjentów oraz systematycznego i przewlekłego (zalecany okres wynosi 5 lat) podawania szczepionek o właściwej kompozycji alergenowej. Kolejny wykład tej sesji, również wygłoszony przez profesor Magdalenę Czarnecką-Operacz, dotyczył bezpieczeństwa stosowania inhibitorów kalcyneuryny w leczeniu chorób alergicznych skóry. Ostatnio pojawił się komunikat Amerykańskiej Agencji ds. Żywności i Leków (*Food and Drug Administration – FDA*), który skutkowało opublikowaniem ostrzeżenia o potencjalnym ryzyku rozwoju nowotworów związanym z miejscowym leczeniem inhibitorami kalcyneuryny. Profesor Magdalena Czarnecka-Operacz zaznaczyła, że na podstawie szczegółowej analizy wszyst-

kich dostępnych danych nie potwierdzono obaw Pediatricznego Komitetu Doradczego (*Pediatric Advisory Committee – PAD*) i FDA, a nawet dowiedziano, że częstość występowania chłoniaków skóry w populacji leczonej miejscowymi inhibitorami kalcyneuryny jest niższa od częstości obserwowanej w ogólnej populacji.

Podczas XXI Sympozjum osobne sesje poświęcono zagadnieniom z pogranicza biologii i alergologii (aeropalinologia) oraz aspektom psychosomatycznym w przebiegu alergicznych chorób skóry. Magister Jolanta Fryc-Martyńska, psycholog od wielu lat współpracujący z Kliniką Dermatologii w Poznaniu, wyjaśniła, że współczesne podejście psychologiczne w terapii tej grupy chorych uwzględnia badanie behawioralnych następstw interakcji między różnymi czynnikami sprawczymi. Z terapeutycznego punktu widzenia szczególnie ważne wydaje się zaniechanie poszukiwania przyczyny, na rzecz odkrywania powtarzających się wzorców zachowań oraz cyrkularnej przyczynowości. Z kolei profesor Jacek Szepietowski podkreślił w swoim wykładzie praktyczne aspekty klinicznej charakterystyki świądu u dorosłych pacjentów, chorych na atopowe zapalenie skóry. W badaniach przeprowadzo-

Fot. 11. Przewodniczący sesji naukowych – prof. W. Gliński i prof. W. Silny

Fot. 12. Przewodniczący sesji naukowych – prof. L. Brzezińska-Wciśło, prof. R. Żaba, dr med. P. Rebandel

Fot. 13. Przewodniczący sesji naukowych – prof. W. Silny i prof. J. Szepietowski

Fot. 14. Ekspozycje firm farmaceutycznych

nych przez zespół prof. Szepietowskiego dowodzi się, że najbardziej intensywny świąd odczuwany był przez większość chorych wieczorem, przy czym intensywność świądu korelowała z nasileniem objawów atopowego zapalenia skóry i wiekiem badanych. Bardzo ciekawe były też wystąpienia dr Ewy Teresiak z Kliniki Dermatologii w Poznaniu, poświęcone roli neuropeptydów w rozwoju świądu u chorych na alergiczny i niealergiczny typ atopowego zapalenia skóry oraz wpływowi nasilenia stanu zapalnego skóry na jakość życia rodzinnego chorych na atopowe zapalenie skóry.

Podczas Sympozjum przedstawiono i omówiono problematykę wyprysku, któremu poświęcono 4 sesje tematyczne. Problem występowania alergii kontaktowej na chrom w grupie młodych mężczyzn przedstawił prof. Edward Rudzki, natomiast zespół prof. Bożeny Chodyńskiej – problem występowania wyprysku kontaktowego u osób uczulonych na parafenyldwuaminę i inne aminy aromatyczne. Aspekty prawne w wyprysku zawodowym interesująco omówiła prof. Ligia Brzezińska-Wcisło, natomiast jej zespół przedstawił aktualne dane nt. występowania chorób zawodowych skóry wśród pracowników służby zdrowia. Dużym zainteresowaniem cieszył się również wykład dr med. Marii Żmudzińskiej z Kliniki Dermatologii w Poznaniu nt. *paradoksu lanolinowego*. Z kolei dr med. Olga Glińska z Kliniki Dermatologii w Warszawie przedstawiła ciekawy wykład, poświęcony uczulającym składnikom kosmetyków, podkreślając, że w dyrektywach Unii Europejskiej nie istnieje pojęcie kosmetyku *hipoalergicznego*. Natomiast dr hab. med. Radosław Śpiewak zaprezentował standardy postępowania w alergicznym kontaktowym zapaleniu skóry.

Sesja dotycząca atopowego zapalenia skóry obfitowała w ciekawe wykłady poświęcone tej jednostce chorobowej. Profesor Zbigniew Samochocki dowiódł, że największe znaczenie kliniczne w rozpoznawaniu tej choroby mają kryteria podstawowe Hanifina i Rajki, w przeciwieństwie do kryteriów dodatkowych, spośród których występowanie wielu stwierdza się niezmiernie rzadko. Profesor Jacek Szepietowski w ciekawy sposób omówił rolę grzybów z rodzaju *Malassezia* w patomechanizmie atopowego zapalenia skóry, podkreślając, że mogą one stanowić jeden z elementów ingerujących w układ immunologiczny pacjenta z atopią.

W sesji poświęconej problematyce pokrzywki i obrzęku naczyń ruchowego zaprezentowano wykłady traktujące o różnych aspektach tej choroby. Profesor Wojciech Silny zreferował zasady szczegółowej diagnostyki i właściwego postępowania leczniczego w przypadku pokrzywki i obrzęku naczyń ruchowego. Z kolei dr med. Bogusław Nedoszytko i dr med. Magdalena Lange przedstawili ciekawe wykłady poświęcone mastocytozie skórnej i układowej. Według nowatorskich badań prowadzonych przez zespół dr med. Bogusława Nedoszytko polimorfizm promotora -1112C/T genu interleukiny 13 może być ważnym czynnikiem ryzyka rozwoju układowej mastocytozy. Na-

tomiast zespół prof. Grażyny Chodorowskiej szczegółowo omówił epidemiologię pokrzywek.

Warto podkreślić, że XXI Sympozjum poprzedzały kursy szkoleniowe, dotyczące prawidłowych zasad prowadzenia immunoterapii swoistej u chorych na atopowe zapalenie skóry, pielęgnacji skóry atopowej i tojotokowej oraz diagnostyki i leczenia pokrzywki ostrej i przewlekłej. Kursy, zakończone rozdaniem certyfikatów, cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród lekarzy różnych specjalności. Uczestnicy kursów bardzo pozytywnie oceniali możliwość zadawania pytań wykładowcom i ekspertom przewodniczącym kursom, co sprzyjało wymianie poglądów, doświadczeń oraz wyjaśnianiu kontrowersji i obiegowo funkcjonujących opinii dotyczących immunoterapii swoistej, pielęgnacji i leczenia skóry u chorych na atopowe zapalenie skóry czy diagnostyki i leczenia pokrzywki przewlekłej.

Poza bogatym programem naukowym organizatorzy zadbali też o rozrywkę w czasie wolnym od obrad. Na wszystkich uczestników Sympozjum po zakończeniu części merytorycznej czekało wiele atrakcji, takich jak bankiet powitalny i biesiada leśna przy ognisku i muzyce.

Zapewne wszyscy uczestnicy XXI Sympozjum *Choroby alergiczne skóry*, zorganizowanego w Pile 25–27 października 2007 r. opuścili spotkanie bogaci w najnowszą wiedzę naukową i wskazówki praktyczne z zakresu profilaktyki, diagnostyki i leczenia alergicznych chorób skóry. Organizatorzy Sympozjum byli bardzo zadowoleni z wielkiego zainteresowania problematyką spotkania wśród alergologów o innej niż dermatologia specjalności podstawowej (internistów, pediatrów, laryngologów), a także lekarzy rodzinnych. Spotkanie w Pile stało się okazją do ciekawej wymiany poglądów, dyskusji, a także wyśmienitej zabawy. Zarówno uczestnicy, jak i organizatorzy Sympozjum przyznali, że duże zainteresowanie szerokiego grona lekarzy chorobami alergicznymi skóry skłania do organizacji spotkań w kolejnych latach.